

Delavci zahtevajo polovico več plače, vsi drugi izdatki so se grozovito pomnožili. O velikanski zadolženosti ne bom natančneje govoril, saj je splošno znana. Ako hočete potem izkupiček še zmanjšati, potem uničite popolnoma kmečki stan, ki je gotovo, ako je imovit, najboljši odjemalec industrije. (Živahno pritrdjevanje). Odprtja maj naj nas kmete reši visoka zbornica! — To zahtevajo moji volilci in to je moja najsrčnejša želja. (Ploskanje).

Preidem k ministru za javna dela, posebno k rudarstvenim zadevam in navedem v svojem kakor tudi v imenu in na izrecno željo tovarišev dr. Benkovič, Gostinčar, Grafenauer in Povše, ki pri tem poglavju niso prišli do besede, sledeče: Z velikim pompom naznanjene socialno-politične prenosne so naenkrat zastale, (Čuje! Čuje! Medklici) samo bolj postransko prenosno glede časa izplačevanja plače se hoče rešiti. Pri tem bi se pa morali odpraviti tudi razni odbitki. Zakaj počiva celo delo že od konca novembra 1908? Kje je vzrok? Se li hoče vlada res pred brezmejnimi zahtevami premogovih magnatov umakniti? (Klic: O da!) Rudarji tega ne bodo trpeli! (Medklici.)

Kaj je s 36 urnim nedeljskim počitkom, kakor ga je tudi moj tovariš dr. Benkovič predlagal? Zakaj se predloga XVIII. zasedanja glede volitev delavskih odborov in nastavljenju stražnikov ne obnovi? (Medklici.) Delavstvo zahteva to in si bo znalo to izsiliti. (Živahno pritrdjevanje.)

Predloga mora priti iz delavskega sveta na svetlo, kjer ž njo zastopniki podjetnikov nalašč tako počasi ravna. Tako dolgo se bo na tem popravljal, da bo cela od delavstva tako težko pričakovana prenosna splavala po vodi.

Posebno bi se moralo pri volitvah ozirati na manjšine in se uvesti v ta namen sorazmerna volilna pravica, kar predlaga tovariš dr. Benkovič.

Kje ostane nadalje okrajšanje delavnega časa? Posebno delavci, ki rudo kopljejo, in delavci, ki jo izvažajo, naj delajo jednako dolgo, da ne nastanejo v rudokopu vsled tega, ker se izvoz menjava, celi enourni odmori, kakor n. pr. v Trbovljah.

Žensko delo se naj uravna, ženske bi se posebno ne smele porabljati za nočna dela. (Pritrdjevanje.) Nočno delo naj bi se sploh kolikor mogoče omejilo. (Pritrdjevanje.)

Tudi naj bi se uravnali dopusti delavcev in paznikov. Paznike naj bi se privzelo k zavarovanju zasebnih uradnikov, tudi če nimajo rudarske šole ali so samo začasno nastavljeni. Postava zahteva samo to, da mora biti duševni napor večji nego telesni, in to je pri vseh paznikih.

V Trbovljah n. pr. se sprejmejo samo taki, ki so dokončali rudarsko šolo in le starejši pazniki, ki so že dalje časa služili.

Pazniki si ne upajo terjati svojih pravic, zato bi morale oblasti poseči vmes. (Pritrdjevanje.)

Pokojninsko zavarovanje zasebnih uradnikov naj bi se že vendar enkrat popravilo. (Ploskanje.) Istočasno z rešitvijo splošnega socialnega zavarovanja naj bi se bratovske skladišnice sanirale (zbojše), boljše, odpravile. (Tako je!) Z rudarji naj bi se ravno tako ravnalo, kakor z drugim delavstvom. Pri tem pa bi se morale njihove pridobljene pravice in pričakovanja in njihov dosežanj, v primeri z drugimi delavci, boljše položaj, kakor n. pr. pravica na zavarovanje udov in sirot, varovati v celom obsegu, kar velja tudi o železničarjih, ker je vsled njihove težke in nevarne službe popolnoma osnovano. S tem končam. (Pritrdjevanje in ploskanje. — Govorniku čestitajo.)

Govor posl. Roškarja v drž. zboru dne 23. junija t. l.

Visoka zbornica! Že več desetletij nazadnje kmetijstvo v Avstriji, posebno pa v moji ožji domačiji na Spod. Štajerskem vedno bolj in bolj. Zadolženje po-

to res prava sreča za nas. Zato je dejal že večkrat, da ne vzame nobene drage v zakon kot našo. Midva sva stara, delati sva morala svoj živ dan; zdaj bi rada užila tudi kaj dobrega na svetu. Linku ne more nihče kaj očitati: Ni pijanec, ne igralec in vsak krajcar deli z nami. Agneza se lahko mnogo navadi pri njem. Midva ne vidiva in ne slišiva pri njiju nič napačnega. Zares, ne vemo, zakaj naj ga spraviva iz hiše. Najemščino plačuje redno in to potrebujeva itd.

Župnik pa je menil: „Jaz vama privoščim iz srca brezskrbne dneve v vajini starosti. Prav je, da izročita kdaj svoje premoženje Agnezi, ko bode zvezana z onim, ki ga je namenilo nebo. Ali Link ni od Boga poslan, ne namenjen. Pravita, da je čeden človek. To že na zunaj; ali znotraj ne. Slišal sem, da govori še v družbi svojih vrstnikov zoper Boga in vero in duhovstvo. Le vam se hlina kot pobožnik, da bi vas oslepil. Tudi vemo, v kakih družbah se je potepal po drugih krajih; lahko da ga zapodijo še iz službe in iz dežele. Izgovarjate se, da ne slišate nič slabega. Tako govorijo stariši, ki radi zatisejo eno oko, če jim kaže dobiček. Kmalu se vama odpro oči. Vse kaže, da je ta človek le navaden zapeljivec. Kako pa veste, da ga vsprejme občina za svojega, ko bi se res hotel poročiti in tu ostati? Prej bodo hoteli videti spričevalo o njegovem imetju in vedenju. Ne mislite, da sprejmejo takega ptujca kar brez vsega z odprtimi rokami. Svarim vaju torej resno, da ne dovoljujeta hčeri več pohujšljivega družanja z njim. In ako bodeta imela kako škodo radi tega, če ga spravite iz hiše, povrnem jo vama.“

Stara menita, da si hočeta to pomisliti. Nato odideta majajoč z glavo. In ostalo je vse pri starem.

III.

Link se je zelo jezil, ko je izvedelo župnikovem prigovarjanju. Kaj se imajo vtikati ti črni v te reči, da ne

sestnikov postaja od leta do leta večje. Povišane plače delavstvu in nizke cene kmetijskih pridelkov so glavni vzroki, da zemljišče ne donaja dobička. Beg iz dežele je neizogibna posledica, ki mora, ako se pravočasno ne ustavi, docela oslabil enkrat tako krepek kmečki stan in ga privedi do popolnega obubožanja.

Dekel in hlapcev na deželi skoro ni več. Mnogo kmečkih sinov se posveti po dovršeni vojaški službi ložjemu stanu in vsled tega ne pridejo več nazaj. Hčerke ne marajo prevzeti nevhvaležne vloge kmečke gospodinje, v svesti si, da, če porabijo tudi vse moči, bodo vendar vsi le revno živeli, čeravno morajo prav pogosto noč in dan težka dela opravljati, primerni nagradi pa se morajo odreči. Mesto in industrija je njihovo pribežališče.

Kaj je krivo tem vedno večjim nepravilnim razmeram? V tem, da zemljišče ne nese več dobička.

Samo z nekaj številkami hočem to dokazati. Živnorej, ki se jo tako pogosto smatra za odoštvito kmetovalcev, povrne kmetu komaj njegove izdatke v gotovini; to seveda le, ako se je stvar ugodno razvila. Sedaj se plača na Spodnjem Štajerskem za popolnoma izpitane vole žive teže 12 do 15 meterskih stotov par, 60 do 70 K na meterski stot. Računil sem in našel, da znaša zaslužek na dan od ene glave 25 v. (Čuje!) S tem naj bi bila plačana krma, stelja, delo in obrestovanje vložene glavnice? K temu stavim vprašanje, če je kako podjetje, ki bi moralo računati s takim zaslužkom?

Industrijski delavec zasluži od ure 30 do 40 v in to vedo tudi naši delavci na deželi. Prosim torej one gospode, ki vedno tožijo čez drago živino, da zračunajo, koliko bi, ako bi se rabil ta postavek plače, veljal en komad pitane živine in kakšne mesne cene bi imelo to za posledico.

Sadje smo prodajali lansko leto kilogram po 2 do 8 v. Bili smo primorani jo spraviti več ur daleč na kolodvor. Vprašam Vas, kaj se je tukaj plačalo, sadje, delo ali vožnja? Menim, ne eno ne drugo. (Zelo prav!)

K temu pride hud boj, ki ga bijejo velika mesta, industrija in delavstvo proti kmetovalcem. Zahteva se odprtje mej, kar se bo gotovo zgodilo, če se predloženi pooblastilni zakon sprejme. Ako imamo že danes pri živinoreji tako nizke cene, pri katerih komaj izhajamo, kako bo to še le v prihodnje. Lahko si mislimo, da se bodo naše cene tako daleč znižale, da ne bomo več mogli izhajati, tako, da se bo odzvel kmetovalcem tudi ta edini vir dohodkov, živnorej. Ako se bo pa živinoreja opustila, potem je naravna posledica, da bo tudi poljedelstvo trpelo škodo. Ako se nam odvzame ta edini vir dohodkov, kako naj potem plačujemo, kako naj skrbimo za svojo družino in kako se naj sploh ohranimo na domači gradi? S tem nam je zadan smrtni udarec, ki nas mora uničiti.

O živinoreji in vnovčenju živine bo govoril eden mojih tovarišev, zato hočem govoriti k nekemu drugemu poglavju.

(Konec prihodnjšč.)

Državni zbor.

Razprava o proračunu je bila končana zadnji petek dne 25. junija. Vlada je dobila proračun, čeprav le z majhnim številom glasov. Pomagali so vladi tudi liberalni slovenski in hrvaški poslanci; Ploj se je v hodnikih in tajnih posvetovalnicah posebno zavzemal, da se vladi dovoli rumunska pogodba in pooblastilni zakon za sklepanje trgovinskih pogodb z balkanskimi državami. S tem si hoče nemara odbiti še zadnje kmete, ki so mu pri zadnjih volitvah še vendarle sledili. Ploj sploh svoje škodljive politike ne boče prej pustil, dokler ga volilci prav glasno ne pozovejo, da odloži svoj državnozbornski mandat, do katerega itak nima več nobene pravice.

Ploj, Hribar, dr. Laginja, Spinčič in večina dalmatinskih poslancev niso hoteli glasovati za nezaprtnico finančnemu ministru, ki je prodal bosanske kmete madžarskim odoštvom. Ako bi se šlo za kake škric, bili bi ti gospodje prvi na nogah.

Privoščijo — sreče dvema, ki se imata rada in hočejo, naj bi bila vsa dekleta redovnice. Mi jim že pokažemo, kdo smo mi! V njegovi domačiji da je to bolje, da nimajo več ukazovati duhovniki. Ljudje so tam bolj napredni, razumni in bolj veselo žive. Tje — pravi — hoče peljati svojo nevesto in njene reditelje in živeti z njimi kakor v raju. Na to jim je plačal še par litrov piva in steklenico žganja in ves gospodov nauk je bil pozabljen. Takoj drugi teden so odšli vsi v bližnji trg; in po noči so se vrnili domov — pijani.

Zdaj pa je bila Agneza izključena iz dekliške družbe. In čez pol leta so prinesli njeno nedolžnost h krstu.

Župnik jo da poklicati.

„Agneza“ je reče, „bil je čas, ko si ubogala dobrega angela. Najljubša zabava sta ti bila — molitev in delo: in vse te je imelo rado, Bog in ljudje. Bila si podobna svoji zavetnici. Ko je pa prišlo slaba v tvoje srce, postala si vsem v pohujšanje. Čas bi bil, da bi vsaj zdaj izpoznala svojo zmotu ter se izpreobrnila. Saj je v nebesih vedje veselje nad enim grešnikom, ki se iskorki, nego nad devet in devetdesetimi, ki ne potrebujejo pokore.“

Agneza je bila vsa objokana, in obljubila je, da hoče popraviti dano pohujšanje ter skrbeti, da dobi otrok očeta.

Tale čas se je bil Link preselil na drugo stanovanje, ker je tudi občina na to silila. Provil je, naj ga vzprejmejo za občana; ali tega mu niso dovolili, ker ni mogel pokazati spričeval iz svojega rojstnega kraja in tudi njegovo denarno stanje ni bilo prav ugodno.

V tem je začel Link bolj pogostoma zahajati v bližnje mesto. Nekateri so hoteli celo vedeti, da ima ondi novo zvezo. Tam se je jel družiti tudi s „komunisti“, ki hočejo, naj bode vse premoženje skupno, da bodo imeli vsi enako. Ali nekega večera jih zalezujejo stražarji ter jih več zapro, Linka pa kot ptujca spravijo po odgonu čez mejo.

V proračunskem odseku se razpravlja o italijanskem vseučilišču v Trstu. Slovenci in Hrvati so sklenili, da bodo posvetovalje z dolgimi govori obstruirali, da ne bodo pripustili sklepanja o tej stvari. Slovenci privoščijo Italijanom vseučilišče, toda ne v Trstu, ker je Trst vedno bolj slovensko mesto, zraven pa želijo Slovenci, da se obenem ustanovi tudi slovensko-hrvatsko vseučilišče v Ljubljani. Toda Ploj se ni hotel držati sklepa, ampak govoril je komaj četr ure zelo medlo o tem vprašanju. Neodločnost in nezanesljivost je Plojev političen značaj. Član Slovenskega kluba, poslanec Gostinčar, ki je po svojem poklicu priprost delavec, a pošten mož, pa je osramotil Ploja ter sedaj še tretjo sejo proračunskega odseka izpolnil s svojim govorom. Celotnega drugega je pač, če poslanec gleda le na se in se boji zameriti vladi in drugim strankam, ali pa če gleda na stvar in skrbi za svoje volilce.

Zdaj ko je končana razprava o proračunu, je hotela vlada, da se sprejme trgovinska pogodba z Rumunijo in pa pooblastilni zakon za trgovinske pogodbe z drugimi državami na jugu. Vlada se je že pogajala z nemškimi poslanci o tej stvari in pridobila je tudi dalmatinske in slovenske liberalne poslance. Dvorni svetnik Ploj je bil odločno za to, da prideta ta dva predmeta sedaj na vrsto.

Toda slovenski in češki kmetaki poslanci so rekli, da sta ta dva predmeta za kmeta take važnosti, da jih ne gre kar čez njihove glave sklepat. Zato so rekli vladi: Stoj in povprašaj še nas, kako mislimo mi o uvozu nove živine v Avstrijo. Vlečili so nad petdeset nujnih predlogov, s katerimi bodo zabranili sklepanje o trgovinskih pogodbah.

Pribijemo, da liberalni klub, v katerem sedijo Roblek, Ploj, Ježovnik, ne gre s kmečkimi poslanci, ampak gre taktično z mesnimi poslanci. To so zares čudni kmečki poslanci, ki vedno zapustijo kmeta, kadar bi ga morali najbolj braniti.

Prinašamo nekatere nujne predloge naših poslancev.

Poslanec dr. Korošec je stavil nujni predlog, da se poostri postava o avtomobilih.

Poslanec Roškar je v imenu Kmečke zveze in njenih poslancev storil potrebne korake zaradi preteče suše v vseh okrajih Spodnje Štajerske ter vložil z drugimi poslanci tudi tozadevni nujni predlog. Naši poslanci skrbno zasledujejo gospodarske razmere med svojimi volilci in jim posvečajo vso pozornost.

Poslanec Roškar je stavil dne 25. junija sledeče predloge: 1. Zahteva, da naj vlada zniža ceno zdravilom proti davici, ali pa oddaje brezplačno, ker manj premožni ljudje niso v stanu ta mnogokrat prepotrebna zdravila si nabaviti. Ta zdravila se izdelujejo v državnih zavodih. 2. Predlaga, da se naj odpravi zemljiški davek.

Posl. Pišek je 25. junija stavil nujni predlog, da država za 11. junija po ogaju poškodovanim posestnikom v Križeči vasi pri Studenicih zadatno in hitro pomaga.

Posl. Pišek je 25. junija stavil nujni predlog, da država županom in svetovalcem povrne oziroma daje za polovico ceno vožnjo po železnici, kakor drugim uradnikom.

Politični ogled.

— Prestolonaslednik nadvojvoda Frane Ferdinand se bo v prvi polovici meseca julija podal na obisk k rumunskemu kralju. Spremlja ga privikar njegova soproga kneginja Hohenberg, ki bo z vsemi častmi sprejeta. Že dne 4. julija pa bo kneginja tudi z vsem dostojanstvom nastopila pri krstu bojne ladije Radetzky v Trstu.

— Slovenci v Trstu bodo imeli v prihodnjem tržaškem deželnem zboru, ki je obenem tudi občinski zastop, 12 zastopnikov, ker so zmagali tudi v I. razredu okolice z 8 kandidati. Socijaldemokrati bodo imeli 10 zastopnikov, vsi drugi 58 pripadejo Italijanom. Slovenski kandidati so do-

Agneza je bila v hudih stiskah. Ostala je sama, nihče je ni spoštoval, nihče pomiloval. Kar si je bila prihranila, jej je pošlo, ali pa je bila posodila Linku. Tudi ni dobivala več mnogo dela in je imela malo zaslužka, a stroški so se množili. S stariši je tudi imela večji križ, ker bili so stari in navadili so se bili pri Linku žganja. Vsak dan je moralo biti. Pri tem pa so imeli le slabo hrano, in tako sta stara dva vedno bolj počala. Oče je postal bebec in ni bil za nobeno delo več. Plačil niso zmagovali in vse je prišlo na boben. Ko je bila huda na dražbi, je zadel starega mrtvoud. Moral je zapustiti hišo in svet; umrl je nepreviden. In zdaj je bila Agneza sama z materjo in bolešno stvarco, in uživala je „kruh s solzami“. Upala je vsaj, da pride Link po njo; ali varala se je, kakor že tolikokrat v sličnih okoliščinah.

Nekega dne pa pride list od njega.

Link je pisal: Da zdaj ni časa misliti na zakon; treba je, da se zberejo zdaj „vsi pravi možje na sveti boj proti starim naredbam“, da bo svet „fraj“, brez vseh postav. Zakon, da je neumnost, on da sploh ni za to. Če jej ni prav, kaj je bila tako trepasta, da je verjela. Kar jej je pa dolžan, toliko da so že vredne one stvari, ki jih je pustil

Tak je bil torej konec tega „znanja“. Pač si je želela umreti, da bi bilo le konec nesrečnega življenja!

K sreči jej umrje bolni otrok, mater so jej vzeli v bolnico, sama pa vstopi kot spokornica v tretji red sv. Frančiška, potem pa v službo pri pobožni vdovi. — Prosila je vso občino odpuščenja za dano pohujšanje ter izrekla željo, naj bi gospod župnik popisal to zgodbo v svarilo lahkomišelnih mladini.

bili v Trstu in okolici 9100 glasov, kar znači, da sta dve petini vsega prebivalstva v mestu in okolici Slovencev. Trst postaja slovenski!

— **Na Ogrskem** še vedno nimajo nove vlade. Cesar je določil nekdanjega finančnega ministra Lukača, da sestavi s Košutovi novo ministristvo. Toda Košutovi hočejo sami imeti vajeti v rokah in za to so odklonili Lukača. S tem so se pedali na nevarno pot, na pot nasprotstva proti svojemu vladarju.

— **Nemčija.** V nemškem državnem zboru se je bil minole dni hud boj radi davkov. Vlada je namreč predložila letos finančno preosnovo, ki zahteva od državnega zbora 500 milijonov novih davkov. Vlada je predložila predvsem davek na dedščino, katerega so posebno liberalne stranke zahtevale, konservativci pa so bili proti, ker ta davek najhujše zadene kmečko posestvo. Dolgo so se posvetovali, končno pa je konservativcem priskočil na pomoč katoliški centum. V finančnem odseku sta te dve stranki izdelali novo davčno postavbo brez davka na dedščino, uvedli pa nov davek na borzne papirje. Vlada in liberalci so se silno upirali, državni kancelar Bülow je novo večino rotli, naj odneha, toda konservativna stranka in katoliški centum sta ostala trdna. V siji 24. junija t. l. je bil davek na dedščino z veliko večino odklonjen, sprejet pa davek na borzne papirje. Zadnji dve leti je vladal državni kancelar Bülow z večino, sestavljeno iz konservativcev, nacionalnih liberalcev in svobodomislicev. Najmočnejšo stranko, katoliški centum, je izključil od vlade. Katoliški centum je bil prepričan, da ta vladna večina ne bo dolgo držala in je mirno čakala. Letos pa so se res vsled predložene finančne preosnove zvezali konservativci s katoliškim centumom. Konservativci, katoliški centum in Poljaki tvorijo sedaj večino in knez Bülow bo moral, ker ne da rad ostavke, vladati s katoliškim centumom.

Mala politična naznanila.

Dne 24. junija. Španska kraljica Viktorija je povila predvčerajšnjim princezinjo. — V Heb na Češkem je došla grška kraljica Olga s svojim sinčkom princem Christoforom v spremstvu bavarske princezinje Terezije. — Nравnost v Nemčiji. V Saarbrückenu je zaprla policija 40 oseb boljših krogov, ki so obdolženi kaznjivega občejanja z deklicami od 12. do 16. leta. Zrtve je dosedaj znanih 24. — Proti potovanju ruskega carja v London se grozno hujska. Proti obisku se vrše shodi.

Dne 25. junija. Nemški državni zbor bo, kakor se trdi z vso gotovostjo, razpuščen. — Vojni minister Schönaich je pisal ogrskemu trgovskemu ministru Košutu pismo, v katerem se Košutu v svojem in v imenu armade zahvaljuje za pomoč pri vojaškem postopanju proti Srbiji ter prosi nadaljnje Košutove pomoči. — Iz Londona se poroča, da je angleški kralj Edvard tako bolan, da komaj hodi. — V Besarabiji je izbruhnila kmečka vstaja. Vstajski kmetje so pobili približno 100 judov.

Dne 26. junija. Skupni finančni minister Burian odpotuje ta mesec v Bosno in Hercegovino, da pripravi vse za ustavo. — Ogrski ministrski svet je sklenil, da se z vsemi dohodki vpokoji podban pl. Cernkovič. Podban postane pl. Čuvaj. — Iz Ogrske javljajo, da baron Rauch ne bo podal svoje ostavke dr. Weckerlu, marveč še le Weckerlovemu nasledniku. — Turški vojni minister je odredil mobilizacijo 20.000 rezervistov na grški meji.

Dne 27. junija. Ogrski Rumuni pripravljajo demonstracijo pred prestolonaslednikom. Izšel je proglas na ljudstvo, da naj v Erdelju po vsi železniški progi slovesno pozdravljajo prestolonaslednika Frana Ferdinanda in mu povedo, da biva v Ogrski tri in pol milijona podjarmljenih Rumunov. — Reški guverner grof Nako je brzojavno podal svojo ostavko. — Notarijat nameravajo v kratkem uvesti tudi v Bosni in Hercegovini. — V trgovinskem ministristvu se odprli najbrž že prihodnji teden poseben oddelek za Trst. Ta oddelek bo v gospodarskem oziru za Trst gotovo zelo velike koristi.

Dne 28. junija. Španska je v Centi zbrala 16.000 mož. V Madridu se splošno sodi, da je vojska z Maroko gotova stvar. — V Zagrebu je prišlo na nekem shodu med poslanci do takih pretepov, da je eden izmed njih celo krvavel. Škandali so bili nepopislivi. — Na Dunaju trde nekateri politiki, da se v kratkem snidejo nemški državni kancelar Bülow, avstrijski zunanji minister Aehrenthal in italijanski zunanji minister Tittoni, da zopet nekoliko polimajo trozveze in se pogovore o razmerju do Rusije. — Solunski mladoturški in vojaški krogi delajo na to, da se Grčiji zaradi Krete napove vojska. Bolgari so baje za to vojsko ponudili 30.000, Albanci pa 50.000 prostovoljcev. — Bolgarsko vojno ministristvo zahteva od sobranja 30 milijonov frankov za utrjevanje bolgarskega črnomoškega obrežja. — V Carigradu so obesili adjutanta bivšega sultana Ahmeda Cerkesa in osem dragih obsojencev. S tem so obešanja radi dogodkov 13. aprila t. l. končana.

Dne 29. junija. Gospodarska zbornica je predvčerajšnjim odobrila proračun. — Na Dunaju se je vršil včeraj pod predsedstvom ministrskega predsednika Bienertha ministrski svet.

Razne novice.

Poziv! Vse cenjene naročnike, katerim poteče te dni naročnina, prosimo, da isto takoj ponove, posebno pa še prosimo dotične, ki so zaostali z naročnino, da storijo svojo dolžnost. — Ob tej priliki po-

novno pozivamo vse svoje somišljenike in prijatelje, da neumorno agitirajo, za razširjanje našega lista. Celjski liberalci so se s strastno agitacijo vrgli na razširjanje svojih listov. Mi nikakor ne smemo zaostati za njimi, pač pa jih moramo v tem oziru prekositi. Zato pa na delo — podpirajte in razširjajte „Slovenskega Gospodarja.“

* **Iz davčne službe.** Premeščeni so: Začasni davčni asistent Alfonz Ribič iz Gornjegograda v Radgono, davčni oficijal Alfred Drobnič iz Radgone v Marenberg kot kontrolor, davčni asistent Ferdinand Tičar iz Ormoža v Rogatec. — Davčni asistent Jožef Wresnik pri davčnem referatu okrajnega glavarstva v Ptuj je prideljen davčnemu uradu v Ptuj, davčni asistent Simon Führer pri davčnem uradu v Ptuj je prideljen davčnemu referatu okrajnega glavarstva v Ptuj. — Finančno ravnateljstvo v Ljubljani je imenovalo davčnega asistenta Jožefa Trajnika v Rogatec davčnim asistentom kranjskega finančnega okraja.

Za obmejne Slovence so darovali duhovniki šaleške dekanije, zbrani na dekanijški konferenci 50 K. Hvala!

Družba sv. Mohorja se bode letos ponašala z najvišjim številom udov, odkar obstoji; danes jih šteje 84.931, torej za 542 več nego leta 1908, in za 333 več nego leta 1904. Nadejamo se pa, da bomo prekoračili število 85.000, ker še vedno upamo, da se oglasijo tudi tiste štiri koroške župnije, ki se še vedno obotavljajo, pa so lani štejele 187 udov. Pomnožile so se naše čete kljub slabi letini in hudi bedi v mnogih slovenskih pokrajinah, vendar niso napredovale vse škofije, nego le goriška (+ 552), tržaška (+ 259), lavantinska (+ 246), poreška in krška (+ 31), djakovska (+ 2), razni evropski kraji (+ 23), Amerika (+ 59); majhen napredek se bode pokazal tudi pri Koroški, ko bodo zakasnele župnije vpsale svoje Mohorjane. Vpliv gospodarske bede se kaže najbolj pri ljubljanski škofiji (— 244, pri senjski in dalmatinskih škofijah (— 14), pri zagrebški (— 14), pri somboteljski (— 56), sekovski (— 33), pri bosniških (— 7), pri afriških (— 6).

Solnina se bo po srednjih šolah drugače pobirala kot dozdaj, ko se morajo, kakor znano, od leta 1866. sem kupovati po državnih srednjih šolah šolske denarne znamke. Naučeno ministristvo je zdaj ukazalo, da se od bodočega šolskega leta nadalje solnina ne bo več plačevala s šolninskimi znamkami, marveč po poštni hranilnici. Ravnateljstva srednjih šol se zato priključijo šekovnemu in clearingovskemu prometu poštne hranilnične urada. Prodaja sedanjih šolninskih znamk po javnih blagajnah in davkarijah se ustavi koncem julija letos. Do takrat kupljene, nepoškodovane in neporabljene znamke se vzamejo do konca septembra letos nazaj in se povrne njihova vrednost po prošnji na deželno šolsko oblast.

* **Skrbi in huda leta,** moré ubogega kmeta! Hudo je, če je suša. Travniki ne ozelenijo, polja ne obrodé in ne zraste živež ne za ljudi, ne za živino. Treba je vse, kar človek rabi zase in živino, kupovati, toda kaj, ko je suša tudi v mošnji. To je huda suša, pa še huja se godi, če je suša v grlu. Človek ni za nobeno rabo, če nima kake steklenice za podporo, posestva s suhim grlom ne more obdelovati. Ta suša, katero vsak vedno rad, še preveč rad gasi, je večkrat vzrok, da žalibog, premnogokrat, da se tudi posestniki vedno bolj sušijo, vedno manj jih je, in kar jih je, še čakajo, da jim posestvo nadležni krčmar proda. Hudo je tudi, če je prevelika mokrota. Na polju gnijejo pridelki ter ne morejo dozoreti, ljudje so pa vsled tega prisiljeni, sedeti doma, kjer žalostno gledajo skozi okno, kdaj bo prenehala liti, da bi zopet delali na polju in vinogradih. A še huje je, če po grlu preveč dežuje. Dokler ima človek kaj evenka v žepu, vedno v gostilni poseda in nima ne časa, ne volje za nobeno delo. Ko pa zavlada v žepu suša, ga gostilničar vrže v občestni jarek, kjer zopet v mokroti nadaljuje svojo pot. — Bojimo se in trepečemo, ko izza daljnih gora vstajajo oblaki, dolgi, gosti, črni, ne obetajoč nič dobrega. Privihrajo z viharjem, z dežjem in točo in celi letni pridelek je v par minutah uničen in ubogi kmet vidi beraščvo v vsaj blesteči podobi pred seboj. A še huje je, če toča ne privihra iz črnih oblakov, ampak iz steklenic v gostilni. Mladi ljudje se napijejo in v pijanosti pride do pretepov, pobojev, kri teče in ne malo kedaj se za marsikatero končajo taki prizori na mrljskih parah. Drugi pa pridejo v roke e. kr. oblasti, kjer dobe za plačilo dolgo, hudo kazen, hudo sušo v človeškem življenju. Ob enem pa se zagreni življenje starišem, bratom in sestram, in za marsikatero dekle je bil tak pretep toča, ki ji je pobila vso prihodnost. Na mnogih krajih pa mesto te toče divja vihar, ki še časih več škoduje. Pijan oče, brat razsaja doma, razbija, preklinja, vse se ga boji in beži pred njim kot pred viharjem. V taki rodbini nastane tako kot v zelniku, polnem gosenic. Rastlina ne more rasti, ampak se muči in hira. Premnogokrat pa pride žali bog jetika, vodenica, blaznost i. t. d., posledice alkoholnega življenja, ki mnogotega mučijo tako dolgo, da vsled njih stori nesrečno smrt v nedolžni vodi! Huda leta moré kmeta, a še bolj ga mori alkohol, ki hoče vsepovsod imeti svoja posestva. — Vsak bolnik vzame zdravila za svojo bolezen, tudi za razne elementarne nezgode imamo pomoč in zakaj bi se proti tej nevarnosti ne postavili v bran. To gibanje se je že začelo, a še vse premalo, še bolj se mora razviti, še bolj razširiti. V ta namen se vrši dne 4. julija v Ljubljani velik protialkoholni shod, ki bo prinesel med naš narod novo navdušenje in spoznanje za to vevležavno narodno obrambno delo. Vsak, komur le dopušča čas in denarna sredstva, naj pohiti na ta shod! Na delo za obrambo naroda, kateremu proti največja nevarnost v — pijančevanju!

* **Slovenska zmaga.** V občini Blato pri Plihrku so se na kres vršile občinske volitve. Zmagali so v vseh treh razredih zavedni slovenski volilci.

* **Na Primorskem** je razpisano mesto potovalnega poljedelskega učitelja s slovenskim učnim jezikom in sicer za politični okraj sežanski, sodni okraj Podgrad in tržaško okolico s sedežem v Sežani. Prosilci za to mesto naj vlo-

žijo svoje prošnje z dokazom starosti, avstrijskega državljanstva, dovršenih študij, delovanja v kmetijski praksi in jezikovnega znanja najdalje do 28. julija t. l. na e. kr. namestništvo v Trstu.

* **Zveza napredne mladine.** Zadnji „Nar. List.“ naznanja, da se vrši v kratkem zaupni pogovor mladeničev in mladenk, kot predpriprava za ustanovitev „Zveze napredne mladine“. Glasilo te nove „Zveze“ bo „Narodni List“, ki si hoče s tem pomagati do novih naročnikov, ker ga trezno misleči naročniki zapuščajo, kakor podgane potapljačo ladjo. Mi k temu samo rečemo: Mladeniči, mladenke, pod zastavo! Kdor še ni pri nas, naj takoj pristopi k naši organizaciji, da bo vsa poštena slovenska mladina v enem taboru. Pretepače in v gostilnah in kavarnah vzgojeno mladino pa rade volje prepuščamo celjski „napredni (?)“ „Zvezi“, ker za isto v naših vrstah tako ni prostora.

* **Odprto pismo Zemljičev!** V zadnji „Slogi“ je obelodanil radenski Zemljič odprto pismo č. g. g. duhovnikom in „Slov. Gospodarju“, da se ga naj več ne napada in blati. Menda se misli sedaj poboljšati. Zraven pa je še padel enkrat v staro grešno navado, ter zmjerja nekega „fantiča z nezdravimi možgani“. Čudimo se tej izjavi g. Zemljiča, ki je še sam istega „fantiča“ svoječasno pred svojim velikim padcem celo drugače sodil. Mi se sicer ne bomo kregali, kdo ima nezdruvo možgane, a Zemljiču pa le povemo, da je on s tem vse kaj drazega dosegel, kot je mislil!

* **Veliko duševno izobrazbo** in naprednost je pokazal zopet zadnji „Nar. List.“ s svojim duhovitim (?) podlistkom: „Štas — Nus — Skus“. Dejanje se godi v Podgredi, menda za to, ker so že tam liberalci parkrat propadli (7. in 17. maja). Iz celega spisa spoznamo veliko sušo „Nar. Lista“.

* **Kam vodi „Svobodna misel“?** Na to nam odgovori najbolje sledeči dogodek v Idriji: Slab napredek v šoli in skrb zaradi slabega spričevala, združena z versko mladenostjo, je navdala dva realca idrijske realke z mislijo, da si bosta končala svoje mlado življenje. Dobila sta revolver in dne 16. junija na vse zgodaj odšla iz Idrije proti Ljubljani. V Ljubljani sta med drugim obiskala tudi pokopališče in odšla. Ob angeljevem čiščenju sta prišla nazaj na pokopališče in se postavila pri grobu matere enega izmed nesrečnejšev. Cerkvenik, ki je govoril, je slišal dva poka, šel je takoj pogledat in našel oba mrtva na tleh. „To je cilj, ki do njega vodi mladino „Svobodna misel“ in podobno časopisje, in zato opozarjamo ponovno vse mero-dajne osebe, da skrbje za to, da mladina teh spisov ne bo dobila v roke!“

* **Kranjski kmetje,** združeni v mogočni „Slov. Ljud. Stranki“, se krepko borijo in hodijo redno iz boja kot zmagovalci. Lepo zmago so si priborili pri obč. volitvah v Vel. Račni, Selcih, Blokah, Škocijani pri Turjaku itd., povsod zaganjuje katoliška kmečka misel. Kakor so se oni veselili lepe zmage štajerske kmečke zveze pri deželno-zbornih volitvah, tako se tudi mi radujemo lepih uspehov kranjskih tovarišev.

* **Za nami.** Eno zadoščenje nam vendar ponujajo celjski liberalci: v organizaciji nas pomenjajo do pičice vestno. Mi imamo Slov. kršč. socialno zvezo, za to so si ustanovili liberalci Zvezo narodnih društev. Mi imamo Zvezo slovenskih mladeničev, in sedaj si ustanavljajo liberalci Zvezo liberalnih mladeničev. Samo ena napaka je zraven: Mojstri so v posnemanju, ne pa v organiziranju.

* **Od nekod.** (Iz Slov. gor.) V „Nar. Dnev.“ zadnje sobote beremo pod tem naslovom dolgo klobaso, v kateri se neki mladenič, ki pa že dolgo ni več mladenič, veseli filijalke Narodne stranke, „Zveze napredne mladine“. Dopis sam ni vreden počenega groša, ampak zavrniti moramo samo neke nesramne laži. V dopisu beremo: „Klerikalci bi nam s časoma lahko izvalili v svoja nazadnjaška „katoliška“ bralna društva, v Zvezo krščanskih mladeničev vso mladino. Saj žrtvujejo v ta namen tudi na raznih socialnih (beri hujskajočih) kurzijah kak glažek vina ali plačajo kak obed“. To obrekovanje bomo mi katoliško misleči mladeniči liberalcem pošteno poplačali. Dobro veste, da mi nimamo svojega prepričanja na prodaj za glažek vina ali kak obed in je to marsikateri liberalni agitator pri zadnjih volitvah spoznal. Vi sodite nas le po sebi, ker menite, da če vi prodajate svojo narodnost za skledo leče, da storimo tudi mi isto. „Laž in obrekovanje je glavno orožje naših klerikalcev in z njimi seveda krščanskih mladeničev“. Ako je dopisnik sam svoj dopis pazno prebral, tedaj mora priti do zaključka, komu je laž in obrekovanje glavno orožje. „Zveza napredne mladine“ pa je tudi nas razveselila, ker bodo mladeniči sedaj še raje prišli v naše vrste, uvidevši nesramne laži liberalne napredne mladine! Vsem mladeničem širnega Spod. Štajerja pa kličemo: Vsi, ki pošteno mislite in čutite, pridite pod prapor „Zveze slovenskih mladeničev“!

Slovenjgoriški mladenič.

* **Kdor daruje kako cigaro,** napravi po § 426. colninskih in monopolskih določb prestopok. Ta paragraf namreč prepoveduje, da bi kdo sprejel v svojo posest od oseb, ki niso od države določene za prodajo, in sicer na onem kraju, kjer se ta posestna premena izvrši, kak monopolni predmet. Kakor neki dvorni odlok pojasnjuje, spada v te določbe tudi darovanje. Isto kakor za cigare velja tudi za sol, poštno znamko, kolke itd. Torej pazite, tobakariji!

* **C. kr. državna železnica** je uvedla pri brzovlakih na progi Trst-Dunaj novo službeno osebje. Ženske, oblečene črno z rumenim trakom na desni roki in železniškim znakom spremljajo te brzovlake ter so na razpolago potnikom v malenkostno brezplačno postrežbo in da po vsakem izstopu potnikov iz enega kupeja takoj vse posnažijo, poberejo razne odpadke in prah pobrišejo. Nastavljenke so prideljene le prvemu in drugemu razredu. Plače imajo 60 K. mesečno.